

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies duodecimus, decimus tertius et decimus quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1868

De Sanctis Agrato Et Casturo Seu Agricio Et Casturio Episcopis
Confessoribus Viennæ Allobrogum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71232)

DE SANCTIS AGRATO ET CASTURO

SEU AGRICIO ET CASTURIO EPISCOPIS CONFESSORIBUS

VIENNÆ ALLOBROGUM.

SYLLOGE CRITICO-HISTORICA.

§ I. Episcopatus Viennensis S. Agrato vindicatur; hujus et Casturi memoria in Fastis sacris; uti et cultus ecclesiasticus.

SANCTUS AGRATUS CIRCA INITIUM SECULI VIII, AC FORTE CIRCA ANNUM 711; SANCTUS CASTURUS SEculo IX INCERTO. Incerla est Præsulum Viennensium

Quod jam aliquoties Majores nostri de luxata ac perperam digesta Præsulum Viennensium Chronologia protulerunt, id, ni actum in Opere agerem, hic jure merito foret repetendum, ac præ reliquis ea, quæ Sollerius i Julii in Actis S. Martini Viennensis episcopi adducit; id enim idem Sollerius apposite fieri posse testatur i Augusti S. Vero itidem Viennensi Præsuli sacra: Non oscitanter, inquiens, expendimus, quam parum fundata sit primorum Episcoporum Viennensium series, ambiguaque proinde tota istius temporis historia, nullo superstitute veteri monumento, cui quis tuto innitatur, scriptoribus autem recentioribus ita implexis (quod apte in rem nostram prolatum infra videbimus) ut, quid ex iis erui possit, non facile intelligas. Sollerio concordat Cointius, varia Tom. III pag. 507 propius ad S. Agratum pertinentia interserens: agit enim loco citato de prophetia sancti Clari Abbatis S. Marcelli, cujus Acta i Januarii pag. 55 Bollandus illustravit et ibidem num. 10 integrum prophetiæ textum æque ac Cointius exhibuit. Verba autem ad institutum nostrum præ ceteris facientia hæc sunt: Fratres mei, secundum Apostoli dictum, per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei, quid mihi a Domino revelatum sit, non tacebo. Sex episcopos ista nostra civitas, nempe Viennensis, sub pace temporis Christi ecclesiam gubernantes habebit; postquam illi dormierint, sub septimo episcopo gravissima persecutio paganorum erit, et ista civitas justo Dei judicio illis ad dispergendum tradetur.

2 Hisce, quibusdam interjectis, subjungit Cointius: Videtur hic nobis agendum de sex episcopis, qui diocesium Viennensium post S. Georgium, cujus tempore Clarus abbas e vita migravit, pacifice feliciterque gubernarunt, priusquam episcopus fieret Austrebertus, in cujus pontificatum illa calamitas incidit. Præsulum Viennensium varii

Catalogi, diversæque sunt epochæ, nec expertes mendorum. Apud Democharem inter Georgium et Austrebertum in cathedra Viennensi sedent hi quinque pontifices: Deodatus, Blidranus, Eoldus, Gerardus, et Bobolinus. Apud Boscium Blidrano, seu ut ipse vocat, Blidiano subrogatur Agratus, omittiturque Gerardus, cujus meminerat Demochares. Boschium secuti sunt Chenutius et Lievræus. Severtius illo loco eosdem exhibuit Antistites, sed Eoldum Blidiano et Agrato, de quo nos infra, præposuit. Robertus quatuor tantum nominavit, expuncto Agrato; idem, præstiterunt Sammarthani. Chorierus lib. 9 cap. 18 Clarum abbatem sub Caldeoldi pontificatu mortuum tradit; at perperam, ut Vitam S. Clari loco citato inspicienti patebit; cum miraculo ad petitionem Clari pueri in sedatione fluctuum Rodani facto, proxime cap. 3 subjungat S. Clari biographus: Erat tunc temporis vir strenuus et Deo placitus Viennensis ecclesiæ Antistes Cadoldus. Imo capite sequenti etiamnum Clarus a biographo puer appellatur, cumque vaticinium, de quo agimus, instante S. Clari vitæ termino editum sit, non sub Cadoldo, seu Caldeoldo, sed sub Georgio, contigisse, cum Cointio vero videtur censendum similis.

3 Hinc Chorierus, subdit Cointius, sex proximos Caldeoldi successores scripsit: Landalenum, Bobolinum, Deodatum, Blidranum, Agratum, et Eoldum. In tanta scriptorum discrepantia, quid de ea re sentiamus, paucis accipe. Quæ, cum ad nos non pertineant, hic transferenda non arbitramur; sed parem esse in Villarii apud Chenutium pag. 479, ac Maupertuyi Catalogis discrepantiam, quorum prior quatuor, alter vero quinque inter Georgium et Austrebertum episcopos medios numerat, præmonemus. Confirmat hæc insuper Tillemontius tom. III not. 3 pag. 620 et sequentibus varia erudite congerens, ex quibus liquet, quam vacillans, ac parum fundata sit Præsulum Viennensium chrono-

Catalogi: quorum aliqui,

Chronologia, uti et eorumdem

AUCTORE
M. S.

taxis. Imo vero non tantum horum præsulum dubia est chronotaxis, sed et incertum apud quosdam est, imo falsum, Sanctos nostros Præsules, quod de Casturo haud difficulter concessero, Viennenses infulas unquam tenuisse: negant Saussayus, Sollerius noster, et quidam, in quibus desideratur Agratus (Casturus enim in omnibus deest) Catalogi. Saussayus quidem in hunc modum Sanctos nostros in Supplemento Martyrologii Gallicani annuntiat: xvi Octobris, Viennæ Allobrogum sanctorum episcoporum Agrati et Casturi incertæ sedis Antistitum, ac conspicuæ sanctitatis confessorum. Sollerius autem, cuius verba præ ceteris urgent, cuique Sammarthani prælucent, sequentia, ut S. Agrato suum inter Viennenses pontifices denegat locum, tom. II Julii pag. 484 in Actis S. Eoaldi adducit fundamenta.

uti et Ado,
S. Agratum
omittunt:

B

4 Ipsum, nempe Eoaldum, ordine XL, inquit, statuunt Sammarthani post Claudium Robertum, rejecto Agrato, seu Algrato, quem Chenu XLI numerat, Sanctum nostrum loco quadragesimo secundo reponens. Democharis Catalogus imperfectior est. Pro Agrato stant Boscius in Bibliotheca Floriacensi, Le Lievre, et Chorier; verum cum Adoni notus omnino non fuisse videatur, hujus in hac parte negativa auctoritas, recentioribus istis mutua describentibus, longe prævalet, quamdiu ex certis monumentis, quæ cum Adonis Chronico conferenda sint, Agrati istius pro eo tempore existentia non probatur. Appendix ad Adonis Martyrologium, ubi xiv Octobris Agratus memoratur, id necdum evincit. *Hæc Sollerius, qui tantum sane Adoni non detulit i Julii pag. 14 in Actis S. Martini: cum enim num. i retulisset primorum Viennensium episcoporum ætatem ac Gesta non satis esse exacta, hæc subdit: Dubitationes eas omnes fortasse dispelleret, saltem comprimeret Adonis auctoritas, si ejus Chronicon purum et integrum superasset: nam quod vulgatum habemus, tam parum Chronologicum est, ut nemo hactenus Viennensium episcoporum seriem recte ex ipso ordinare potuerit. Hiscæ equidem non obstantibus, pondus suum inesse Solleriano Argumento, cum non nisi per sesquiseculum a S. Agrati temporibus remotus Ado floruerit, candide fateor, ast illud utcumque solutum, ac illi, ut Sollerius innuit; satisfactorum me reor, si negativo positivum opposuero.*

C

at alii re-
citiis

5 Exstat penes nos apographum Calendarii Viennensis Ms., in cuius capite hæc leguntur: Ex antiquo Calendario, Viennensis Missalis, aut Breviarii, in quo præposito verbo Vien. sequentes Sancti indicantur: quod solos fere enumerans Viennenses episcopos ad 14 Octobris hæc habet: Agrati et Castuli epp. c. Cui conforme Breviarium anni 1522, cuius et meminere Majores nostri die præcedente in Prætermissis, isthæc in rem nostram præscribit: Sancti Callixti Papæ, et Martyris, ac Sanctorum Agrati, et Castoli episcoporum. Ad Vs Caplm. justi in perpetuum v. Exultent justi. Ad Magn. Antip. Beatus [sed pertinens integra ad S. Callistum] Oratio. Deus qui nos conspicis ex nostra infirmitate deficere: ad amorem tuum nos misericorditer per Sanctorum tuorum exempla restaura.

Per Dominum nostrum. Eadem plane Oratio, quæ soli Callisto præscribitur in Sacramentario Gregoriano apud Pamelium tom. II Liturgiæ pag. 347. uti et in Missali Tornacensi anno 1498 Parisiis impresso, ceterisque. Invitatorium, regem Martyrum. Antip. Beati pauperes. Ut in communi plurimorum Martyrum. Sub uno de communi Martyrum Sancti hi celebrantur officio, quam tamen martyrii lauream Sanctis nostris obtigisse, frustra alibi quæro; hinc ob S. Callistum Martyrem, die xiv coli solitum, qui præcipuas in solemnitate partes obtinet, officium de Martyribus, licet Sancti nostri martyrio vitam haud finierint, fuisse præscriptum, opinor. Quamvis porro Sanctos nostros episcopos Viennenses exstitisse prædictum Calendarium disertis verbis non exprimat, nihil inde contra nos concludi potest, cum nec in aliis hujus urbis præsulibus idem præset. Num vero Calendarium hoc Adone sit antiquius, probare haud potis sum, imo cum et ipse Ado ultimo quidem, suo tamen recensatur loco, ni nomen hoc postea sit adjectum, recentius illo forte videri posset judicandum: hinc si plane non satisfaciatur Calendarium istud, Sollerianumque Argumentum penitus non enervet, en aliud, ut apparet, satis validum.

D

6 Exstat inter Mss. nostra Sanctorum Viennensium præsulum Catalogus Codice S 19, unius supra quadraginta Viennensium Episcoporum sacris Fastis adscriptorum continuam exhibens seriem, quos inter occurrit sanctus Agratus ordine xxxviii; cumque Sanctorum series in Austreberto desinat, ad eum primitus tantum pertigisse Catalogus iste videtur, seculoque plus integro, hæc si sic habent, Adonis tempora antecedit. Hæc autem sic se habere, ex sequentibus opinor: Catalogus iste constante, eodemque stylo ad Austrebertum usque procedit, exprimit scilicet sancti Antistitis nomen, notamque unam chronologicam in plerisque adiciendo; ut S. Nectarius sub Constantino, Juliano, Joviniano, S. Agratus sub Childeberto. Prætergresso autem Austreberto, omissis Villicario et Berterico, qui in Adone, aliisque Catalogis nominantur, pergit in hunc modum: Proculi commemoratio sub Pipino. Bernardi, quamvis sancti, commemoratio viri solertis ingenii et eruditi. Cum vero ad S. Adonem Catalogus pertingit, tempus sedis illius clarissime, quod alias nullibi fit, his verbis exprimit: S. Ado ep. miræ sanctitatis vir anno dcccclxxxv, rexit ecclesiam xvi annis sepultus in ecclesia Apostolorum. Quæ discrepantiæ, si recentioris manus additiones clare non indicent, eas tamen suspicandi plausibilia subministrant fundamenta. Imo citatis modo verbis, quod alteram additionem innuit, uno quasi halitu octo simul præsulum in hunc modum: Otranni, Bernomi, Ragenfredi, Alexandri, Soboni, Theubaldi et Leudegarii commemoratio recensetur. Quam porro fidelis, quamque suo sit conformis autographo Catalogus iste, ex sequentibus patebit. Nicetio in autographo deerat Simplicius successor, quod advertens apographi nostri auctor, hæc subjungit: Post hunc (nempe Nicetium) fuit B. Simplicius episc. ad quem B. Zozimus Papa scripsit,

præsulum
Viennensium

E

F

A scripsit, qui tamen in Catalogo, nescimus qua de causa, non ponitur. *Ex his igitur non immerito dictam mihi sedere opinionem, confido.*

numero ad-
scribunt,

7 Accedit his, at ut infra videbimus in Appendice, Adonis Martyrologium, uti et alia mox citanda, varique Viennensium Præsulum Catalogi, levioris quidem chronotaxeos, ast non ita levis equidem auctoritatis, ut horum scriptores episcopos pro arbitria finxisse, suspicari queam, nec ad id suscipiendum inducere me poterit unicum Adonis silentium: imo cum auctores hi, sua se desumpsisse ex antiquis, authenticisque monumentis asseverent, licet chronotaxis confusa sit, eos saltem præsulum, quos enumerant, nomina reperisse, nec ipse, puto, Sollerius negaret. At dicit hic fortasse non nemo, me ex Adonis, aliorumque Martyrologiis in vanum quærere Agrato præsidium, cum iisdem ipsemet parum fidam: ea enim Casturum æque ac Agratum Viennæ episcopum sedisse constanter annotant, quo non obstante, ut ipse haud difficulter concedo, sumopere permanet dubium, num unquam Casturus Viennensem diocesim fuerit episcopus moderatus.

B Ast alia plane pro Agrato, alia pro Casturo stant monumenta: nam ne in uno quidem Casturus occurrit Catalogo, nec quidquam (deme Martyrologos supra citatos, Calendarium ac Breviarium) reperire datum est, unde vel cum sola rationis umbra ei Viennensis cathedræ regimen attribuiam. Cum ex adverso varia sint, quæ, ut modo vidimus, infraque videbimus, Agratum Viennæ episcopum sedisse asserunt, et confirmant, quibus si Martyrologia, eaque non ita recentia jungamus, ad infringendum negativum Sollerii argumentum, ea haud parum conducunt. Hæc puto Sollerio sufficerent, ut S. Agrato locum suum inter Viennenses Præsules non ultra censeret denegandum; quod si hisce nondum acquisceret, eidem par pari reponerem; duplex enim in cathedra Viennensi sedit Simplicius, Simplides, aut Simplidas, prior ordine undecimus, posterior vero decimus sextus Viennensis existit episcopus, primum et ipse agnoscit Ado, alterum frustra apud eundem quæres, quo non obstante Adonis silentio, utriusque, ut Viennensi episcopo, locum in Opere nostro Bollandus concessit, prioris quidem XI Februarii, alterius vero ejusdem mensis III, ut citatis diebus est videre, Acta commentans.

C quamquam ordine vario de Casturo res plane est incerta

8 Ordinem porro S. Agratus in Antistitum Viennensium Catalogis sortitus est varium: Ms. enim supra citatum eundem exhibet ordine xxxviii, Boschius, Chenutius, Lievræus, ac Maupeyus eidem quadragesimum inter Viennenses Pontifices locum assignant; Severtius vero tom. III Historiæ episcopatus Lugdunensis pag. 201 eundem ordine quadragesimum tertium existitisse præsulum asseverat; ast altum apud hos omnes de S. Casturo est silentium; quapropter, num vere episcopus Viennæ sederit, asserere non ausim: hinc enim eum ut talem habent plerique Martyrologi, illinc eum omitunt, quotquot inspezi, Viennensium præsulum Catalogi, nec quidquam reperi, unde constans illa et indivulsa apud Martyrologos (Castellanum excipe) Casturi cum S. Agrato connexio originem trahat,

imo, si nomen et episcopalem secluseris dignitatem, ne verbum quidem de Sancto hoc apud antiquos æque ac recentiores me reperisse memini: hinc num vere in Viennensium præsulum numerum veniat, definire non valens, malui tamen eundem in Titulo, Martyrologis id quodammodo exigentibus, ac vera ipsius sede ignota, ut talem exhibere. Utcumque se res habeat, legitimum ei æque ac Agrato cultum suum esse, et quod supra, num. 5 vidimus Breviarium, et quæ proferam Martyrologia evincunt. Ceterum fidem, quod spectat episcopatum S. Agrati, quam in Prætermis die præcedente datam lector reperit, ex præcedentibus liberatam confido.

AUCTORE
M. S.

9 Martyrologium Adonis ex Ms. S. Laurentii Leodiensis itidem Ms. sequentem hodie Sanctos hos annuntiat in modum: Apud Viennam Sancti Agrati episcopi et Confessoris, et Sancti Casturi ejusdem urbis episcopi. Eadem verba recurring apud Mosandrum, qui et illa ut Adonis genuina habet; ast illius non esse, ex tribus codicibus Mosandrianis vetustioribus detexit Rosweydlus, verba citata ab Adone puro resecans, et in Appendicem ad hunc diem rejiciens, cui et novissime Dominicus Georgius in Adonis Martyrologio Romæ typis anno 1745 vulgato consonat. Florarium nostrum Ms.:

ast cultus utriusque, ut ex diversis sacris Fastis, quibus

Apud Viennam S. Agrati episcopi et confessoris, et S. Casturi ejusdem urbis episcopi. Meminerat insuper Sanctorum nostrorum, ut observatum est in Prætermis die præcedente, ast nominibus parumper luxatis, idem Florarium nostrum hoc modo: SS. Confessorum Agricii, et Casturii episcoporum. Ast non dubito, pergat in citatis Prætermis Byæus, quin designentur Sancti, qui aliis Agratus et Casturus seu Castulus aut etiam Castolus vocati, sequenti quidem die a Greveno, postridie vero in Lubeco-Coloniensi Usuardi apud Sollerium Auctario annuntiantur. Nec, unde alios ab hodiernis probem, quidquam occurrit, cum nomina illa, uti ea exprimit Florarium, frustra alibi quasierim. Ferrarius in Topographia ad verbum Vienna: 14 Octobris Agratus et Casturus episcopi. Similia habet Grevenus apud Sollerium in Auctariis: Viennæ Sanctorum Agrati et Casturi ejusdem urbis episcoporum. Iisque omnibus prolixius, at certo non verius Ms. Martyrologium S. Viennensis ecclesiæ (verba sunt Tituli) nuper reformatum, et maxime a S. Adone Archiepiscopo ejusdem ecclesiæ dispositum, labore et studio Joannis Le Lievre S. Theologiæ doctoris, ejusdem ecclesiæ canonici, abbatisque S. Ferreoli instauratum, sequens de Sanctis nostris habet elogium: Viennæ S. Agrati Viennensis Archiepiscopi, qui tempore beatissimi Ludovici Francorum Regis Sanctitate apud Viennam XLIV Præsul floruit, quo tempore habita sunt concilia quatuor pro pace et bono statu ecclesiæ, scilicet apud Moguntiam, Lugdunum, Tolosam, et Parisios. Eodem die natalis S. Castuli ejusdem civitatis Viennensis, ut fertur in Martyrologio, Archiepiscopi et confessoris, qui tamen apud probatos auctores incertus est. Ut porro Martyrologium hoc Adonis dicatur, verius tamen Lievræi

E

F

est;

AUCTORE
M. S.

est; cum Adoni sive in Chronico, sive in Martyrologio, ut recte observavit Sollerius, Sancti nostri prorsus ignoti sint, ac insuper inepta Lievræi chronotaxis, quam infra videbimus, ostendit.

Sancti hi inscribuntur, liquet, omnino certus est.

10 Eadem pene totidem verbis habet Ordo et series Sanctorum Sanctæ et antiquæ Viennensis ecclesiæ metropolis Allobrogum in Gallia, prout in Martyrologio digeruntur, cura R. P. Petri Francisci Chiffletii, inquit Sollerius in Actis S. Martini supra citatis, extractus, quem anno 1661 Viennæ existens Papebrochius totum descripsit sub hoc titulo: Martyrologium, etc., ut numero superiore vidimus, uti et Historia Lievræi de antiquitatibus Viennensium. Ast eadem utriusque Oratio, pergit Sollerius, eadem sententia, cumque ab eodem Lievræo Antiquitatum Viennensium historiæ auctore compilata sint, nihil profecto mirum, si et Martyrologium et Historia eadem utrobique comminiscantur, paucissimis exceptis, quæ curiosus lector per se facile observabit. Id hic notasse sufficiat, ne cum Lievræi chronotaxis infra occurrerit confutanda, hæc frustra oporteat resumere Martyrologium vero Hilariaci monasterii S. Naboris, uti et Usuardi editio Lubeco-Coloniensis apud Sollerium in Auctariis die sequente Sanctos hos in hunc modum annuntiant: Idibus Octobris, verba sunt Martyrologii S. Naboris, apud Viennam S. Agrati episcopi et confessoris, et S. Castuli ejusdem urbis episcopi. Editio autem Lubeco-Coloniensis: Apud Viennam Sanctorum Agrati et Castuli ejusdem urbis episcoporum Confessorum. Solius S. Agrati, quod et supra num. 8 monuimus, his verbis: Prope Viennam in Delphinatu S. Agrati confessoris, de episcopatu silens, hodie meminit in suo Martyrologio Universali Castellanus.

B

§ II. Sedis S. Agrati tempus, a scriptoribus varie dispositum, indagatur.

C

In tempus, quo S. Agratus, quod de S. Casturo ignotum est, floruerit, inquiritur,

Quo vero tempore Sancti nostri floruerint, modo est disquirendum, et imprimis, S. Casturi quod spectat ætatem, ac vitæ tempus, ut modo dixi, nihil occurrit, unde ea determinem: hinc, quo seculo Sanctus hic in rerum natura extiterit, æque ac Viennensis ipsius præsulatus in incerto, donec lux major affulgeat, prorsus sunt relinquenda. Verum id in S. Agrato locum haud obtinet, cum varii varia Chronotaxeos adferant argumenta, quorum præcipua hic subjungo: Catalogus num. 6 citatus S. Agrati ætatem indicat his verbis: S. Agratus sub Childeberto. Cui consonat Chenutius, ita in hanc rem pag. 472 habens: S. Agratus suffectus est S. Blidrano, de quo xxii Januarii Bollandus agit in Prætermisissis, regnante Childeberto Franco- rum rege. Obiit Idibus Octobris. Chenutio Boscus succedat, qui clarius in suo Elencho historico pag. 41 ad propositum nostrum hæc asserit: Suffectus est Blidiano S. Agratus Viennensis Pontifex, qui imperante Leone, atque Franco Childe-

berto per strenuum Grimoaldum regente, vixit. Cujus tempore Anastasius imperator a Tyberio captus, ac sacramento astrictus clero nomen dedit. Decessit ii Idus Octobris. Hi ergo Sanctum nostrum sub rege Childeberto, id est, hujus nominis III, floruisse aiunt: tenuit porro Childebertus regnum, ut testatur Henschenius in Exegesi præfixa tom. III Aprilis pag. xi num. 28, usque ad annum 711. Henschenio adstipulatur Bouquetus, ac mirum in hoc anno Childeberti extremo statuendo, asserit Du Four apud Bouquetum tom. III pag. 697 esse Chronographorum consensum; huic Chronotaxi et ipsa ætas Grimoaldi, Pippini Herstallii scilicet ex Plectrude filii, anno 714, teste Henschenio ac plerisque Chronographis, occisi, plane convenit.

12 Quæ vero citatus Boscus superaddit, in hunc modum tom. IV pag. 454, licet minus quidem feliciter, ut ex infra § III dicendis patebit, Blidiani ordinem et tempora, obvios secutus auctores, disposuerit, explicat, ac corrigat Cointius: Decessit, inquit, et hoc circiter anno, nempe 707, Blidramnus seu Blidrianus Episcopus Viennensis.... sancto Blidiano Agratum subrogandum probavimus (ast ubi id probavit, frustra apud ipsum quero) de quo sic Joannes Boscus in Antiquitatibus Viennensibus: Suffectus est, etc.; quæ numero præcedenti vidimus. Pergit porro: Illo die in Supplemento Martyrologii Gallicani, (id est Saussayi supra citati), Viennæ Allobrogum memoria recolitur sanctorum Episcoporum Agrati et Casturi incertæ sedis Antistitum, ac conspicua sanctitatis Confessorum. Sed Agrati sedes haberi non debet incerta: sedit enim Agratus in cathedra Viennensi, locumque in Antistitum Viennensium Catalogo inter sanctos Blidianum, et Eoldum merito sibi vindicat. Ecclesiam Viennensem rexit Blidianus sub regibus Clodoveo II, et Childeberto III; Eoldus Episcopus jam erat anno Christi septingentesimo decimo quinto, cum Saxones in regionem Hattuariorum irruerunt, ut observabimus ad illum annum, quo Dagobertus rex illius nominis III vitam clausit. Atque inde colligimus Agrati pontificatum, ut in posteriores annos Childeberti III regis, sic et in priores annos Dagoberti III regis incidisse.

13 Fallitur autem Boscus, cum ait Agrati pontificatum in illud incidisse tempus, quo purpuram deposuit Anastasius, induit Leo: prius enim quam Anastasius imperium abdicaret, Eoldus Agrato in episcopatum Viennensem successit, et Anastasio exauctorato, non statim suffectus est Leo, sed Theodosius, cui Leo postea subrogatus est. Alio loco Chronologia istorum imperatorum examinabimus. Interim textum Boscii sic corrige: Suffectus est B. Blidiano Sanctus Agratus Viennensis Pontifex, qui Franco Childeberto et Dagoberto per strenuum Grimoaldum regentibus vixit, decessit ii Idus Octobris. Vixit Grimoaldus Major-domus ad annum usque Christi septingentesimum decimumquartum, nec ultra hunc annum superstes et in vivis fuit Agratus

D

Boscii ad id indicandum Chronologia

E

F

a Cointio emendatur

tus

A tus episcopus. Quæ vero de irruptione Saxonum in regionem Hattuariorum Cointius refert, ea ipsa anno 715 contigisse, ex Annalibus, ut apud ipsum videre est tomo citato pag. 550, Petavianis, Tilianis, Fuldensibus, et Chronico Sandionysiano, certum est. Subnectit porro verbis proxime citatis Cointius: Ado in suo Chronico addit, Eoldum episcopum ecclesiæ Viennensi præfuisse cum Saxones in regionem Chatuariorum irruerunt. Verum id Ado, aut quisvis ei notas marginales addidit, saltem in editionibus Parisina anni 1561, ac Basileënsi anni 1568, quibus utor, non ad annum 715, sed 717 ad marginem notatum refert. Ast Adonis textus infra redibit.

cui Maupertuyus,

14 His utcumque digestis refragatur tamen Maupertuyus, novissimus, qui mihi præluat, rerum Viennensium scriptor; Sanctum nostrum episcopum sedisse scribit anno Christi 715 sub Gregorio II. Ipsum loquentem audiamus in Historia de Sanctitate Ecclesiæ Viennensis Gallice vulgata; hujus ergo pag. 88 hæc ad marginem tradit: Sanctus Agratus XL Archiepiscopus anno J. C. 715, Gregorii Papæ II secundo, sub Majoratu Caroli Martelli. In Catalogo vero suæ Historiæ præfixo Sanctum hunc anno 716 asserit floruisse; de cetero prædictis conformis utrobique assignat Sancti nostri successori Eoaldo annum Christi 718. Sedit porro Gregorius II, ut Baronio placet, ab anno 714, verius autem, ut habent Papebrochius, Cointius, ac Pagijs ab anno 715. Hinc, si floruit S. Agratus anno 715, perperam allegatur Gregorii II secundus, aut si hujus anno secundo, annum Christi 716 utrobique Maupertuyus assignasse debuisset; quod vero Caroli Martelli Majoratum spectat, hujus initium Henschenius in utroque Stemmate genealogico præfixo tom. III Martii, ac III Aprilis anno 716 collocat, quem quidem annum ut ejus primum Francorum Annales non exprimunt, eodem tamen Major-domus fuisse aperte innuunt, imo Carolum anno 715 id muneris inchoasse, idque inter eruditos satis convenire, modo, ut videre est tom. II Octobris pag. 535 et 537 in Actis S. Magdalveï Notis i et cc, Majores nostri observarunt.

ast ratione neultquam solida, refragatur;

15 Ex his consequens fit, Maupertuyi chronotaxim, si Caroli Martelli Majoratum spectes, modo Sanctus noster sub eo florisset, satis vero esse conformem; verum Sanctus hic ad ea tempora pervenisse non potuit, ut infra clarius videbimus, cui et Ado, qui Caroli Majoratu inchoante, seu anno 715, Eoaldum Antistitem S. Agrati successorem Viennensem diocesim moderatum esse pag. 207 scribit, refragatur: Viennensem igitur scriptorem hac in re necesse est deseramus; nec movere quemquam debet Maupertuyum in Historiæ suæ fronte, eam ex authenticis ac originalibus monumentis de archivio episcopatus ac capituli acceptis asserere esse conflata; id enim et reliqui omnes, quamvis in innumeris fere discordes, in operum suorum capite confidenter emuntiant, ut hinc et ipsos fontes turbidos nonnemo suspicietur, ac locum communi adagio:

Dulcius ex ipso fonte bibuntur aquæ,

hic sentiat denegandum. At dicet forte quis in gratiam Maupertuyi rerum Viennensium scriptoris Chronotaxeos, Adonem in Chronico pag. 207 tantummodo meminisse Eoaldi ad annum 717; hinc S. Agratus, qui Adoni ignotus est, ad illa tempora pervenisse videtur. Verum etsi Ado primam tantum anno 717 ad marginem notato, Eoldi, ut ipse vocat, injecerit mentionem, eundem tamen ut sedis ejus primum non venditat, et dato hanc Adoni fuisse mentem, parum referret, cum tota illa Adoniana periodus perperam ibidem disposita, ad annum 715 sit transferenda: eo enim anno Carolus Pipini filius e carcere evasit, eo anno Saxones terram Matuariorum, id est Hattuariorum, devastaverunt, quæ tamen, si Adoniani Chronici Note marginali credamus, anno 717 demum evenerunt.

AUCTORE
M. S.

16 Modo Lievraum audiamus, cujus imperitissima distribuendorum temporum ratio, aut merito Sollerius i Julii in Actis S. Martini Viennensis episcopi, satis evidenter ostendit, quam apud Viennenses incertus sit primorum, imo et posteriorum, ut jam vidimus, infraque videbimus, istorum episcoporum calculus. Lievraus ergo in Historia de antiquitate et sanctitate urbis Viennensis Gallice vulgata, hæc in rem nostram pag. 178 scribit: Sanctus noster Blidianus moritur II Calendas Januarii, cui in ecclesia Viennensi successit S. Agratus regnante Ludovico I cognomine Pio Caroli magni filio, qui strenuus Apostolicæ sedis defensor extitit. Leonem enim III ab inimicis tutatus est, ipsumque Stephanum V in Gallia suscepit, cujus manibus ipse cum Irmingarde regina uxore coronatus est... S. Agratus moritur III Idus Octobris, quo sedente, dictus rex Ludovicus quatuor fieri procuravit concilia pro pace ecclesiæ, Moguntiæ, Lugduni, Tolosæ et Parisiis. Hæc ille. Quæ sane a reliquorum calculo integro plus seculo distant: concilia enim quatuor, quæ Sancto nostro sedente Lievraus celebrata asserit, una cum Baronio et Pagio, Labbeus, Harduinus, ac Mabillonius anno 829, ut apud ipsos anno citato est videre, recte collocarunt.

Lievraus autem

E

17 Verum Lievraum pro arbitrio hæc scripsisse, quæ proferam, luculenter ostendunt: in Epistola namque generali apud Labbeum tom. VII Conciliorum col. 1590, quam Ludovicus Pius imperator ex placito Aquisgranensi misit de conciliis episcoporum in quatuor regni partibus congregandis, imperator ipse metropolitanos enumerans, ut apposite advertit J. Sirmondus apud Labbeum tomo citato col. 1667, jussit Lugdunum convenire præsules ex Lugdunensi prima, Viennensi, Alpiibus maritimis, et Narbonensi secunda. Horum porro metropolitanorum nomina rex in hunc modum exprimit: Ubi, id est Lugduni, Agobardus, Bernardus, Andreas, Benedictus, Agericus cum Suffraganeis suis similiter conveniant. Viennensis vero Præsul Concilio Lugdunensi, cujus Acta perierunt, præsens, fuit S. Bernardus, cujus Vitam illustravit Bollandus tom. II Januarii die XXVIII pag. 544, quem tamen Concilio Lugdunensi Bollandus, Henschenius vero Agobardum tom. I Junii, die VI pag. 748 interfuisse, haud

F
turpiter hal-
lucinatur, ut
ex historiogra-
phis alijs

obs-

AUCTOR
M. S.

observarunt. Exstitit autem Bernardus seu Barnardus secundum Severii Catalogum episcopus ordine LII, secundum Chenutium LI, secundum Lievræum, Maupertuyum, ac Villarium LIX, secundum Sammarthanos vero LVIII. Eundem porro Concilio Lugdunensi interfuisse testatur Maupertuyus: In Concilio Lugdunensi, inquit Gallice pag. 107, cum suis Suffraganeis aderant quinque Metropolitanis, Agobardus Lugdunensis, Bernardus Viennensis, Andreas Tarentasiensis, Benedictus Ebrodunensis, et Agericus, cujus Sedes ignoratur. Imo est Aquensis juxta Pagium, ut modo videbimus. Huic adstipulantur Sammarthani: Nominatur, inquit in editione 1656, Bernardus in Concilio Lugdunensi 828, imo 829.

ostenditur,
imo somniis
indultisse
videtur,

B

18 Confirmat modo dicta Pagius in Critica Baronii ad annum 828, quo eminentissimus annalista conciliorum ut anno sequente celebrandorum mentionem fecerat; en Pagii verba tom. III pag. 535: Tertio vero, inquit, apud Lugdunum ubi Agobardus Lugdunensis Archiepiscopus, Bernardus Viennensis, Andreas Tarentasiensis, Benedictus, Agericus cum suis Suffraganeis similiter conveniant. Hi duo Archiepiscopi alii esse non possunt, quam Aquensis et Ebrodunensis. His apte Agobardi tempora conveniunt, cujus cum S. Bernardo amicitia et ipse Lievræus meminit; eum enim, licet hæc non ita per omnia firma Henschenio appareant, ab anno 815 usque ad annum 840 Lugdunensi cathedræ in eorumdem præsulum Catalogo Chenutius prædesse scribit. Ast penitus quodammodo Lievræum intueamur, videamusque, num Historiographi sinceri partes egerit, num contra somniis indulgisse, imo num Chronologiæ involvendæ, quod alibi ipsi exprobrat Sollerius, studuisse censendus sit: pagina enim 177 apud ipsum hæc verba sunt: Moritur nempe Carolus magnus Aquisgrani mense Januario anno 814, Catalogo Sanctorum a Paschali III licet schismatico adscriptus, ecclesia enim ob miranda hujus monarchæ magni gesta canonizationem hanc toleravit. Hisce subnectit morientis imperatoris ad filios præclara monita, ac verba ex ipso a nobis num. 16 relata, quæ omnia ipso Lievræo teste annis 813 ac 815, cum Baronium his annis citet, contigerunt, quæ, an vere subsistant, unice intendens Sancti nostri Chronotaxi, modo, de quo lectorem præmonitum volo, non inquiri.

cum notas
chronologi-
cas absque
delectu

19 Sequitur porro pag. 178 S. Agrati in cathedra Viennensi proximus successor S. Eoaldus, seu ut ipse scribit, Edoaldus, cujus elogium dum deprædicat Lievræus, hæc pagina sequente subjungit: Excellens hic ac pius pastor suo tempore recepit donum pretiosarum Reliquiarum, quas ad ipsum misit Constantinus Papa anno 713, una cum sequente, quod et profert, rescripto. En per seculum integrum antecessit successor decessorem, et ne in numeris typographi suspiceris errorem, faciunt sequentia, quæ eadem pagina producit: Ado Viennensis, inquit, narrat Constantinum Papam fuisse natione Syrum, hominem benignissimum, præcellentem humilitate, ac charitate præcipue in succurrendis pauperibus cariori tempore. Sancte

hic moritur anno 714 imo 715, quo Gregorius II (vide num. 14) ejus successor sedere cepit. Insuper S. Edoaldo supparem facit Sanctum Joannem Damascenum, cui manum præcisam ex testimonio Baronii anno 727 asseverat. Huic Edoaldo succedit S. Bobolinus, ast ipsismet Lievræum disserentem audiamus: S Bobolinus, inquit, numeratur 24 Viennensis Archiepiscopus, tempore ejusdem Leonis tertii hæretici, regnante Dagoberto II Francorum Rege, cum bonus justusque Princeps Grimoaldus occisus est Leodii, ubi patris visitandi gratia advenerat.

20 Testudinem plane imitatur Lievræus, ac, si ita pergat, brevi ad S. Pauli, ut sibi imaginatur, primi Viennensis episcopi tempora ordine retrogrado pertinet. Dagobertus enim II, si Henschenio Lievræus credat, anno 680 occisus fuit; ast error hic in Lievræo plane tolerabilis, si modo error vocari queat, cum post ipsius tantum tempora celebris illa inter historiographos de tribus Dagobertis quæstio eruditorum aures pulsare cæperit: hinc Dagobertum III anno 715 mortuum, eum indicare voluisse, ex Grimoaldi, ut modo vidimus, anno 714 occisi, tempore luculenter patet; ast hinc palpabiles nondum desunt parachronismi. Pagina namque præcedente Constantinum Papam obiisse scripserat Lievræus anno 714, cui per aliquot annos, ut ibidem ait, supervixit Edoaldus sancti Bobolini, decessor: qui ergo Bobolinus anno 714, Grimoaldo, testibus Henschenio, Pagio, et tota forte chronographorum turba, extremo, Viennensi cathedræ prædesse potuit? Quomodo insuper sanctus hic Bobolinus secundum Lievræum ordine XLII sedisse potuit sub Dagoberto II (puta III) cui annus 715 extremus fuit, et Sanctus noster secundum eundem ordine XL episcopus sub Ludovico I Caroli magni filio, qui fere integro seculo Dagoberto III floruit posterius? Pergit iterea Lievræus suo more Catalogum pertexere, donec tandem in S. Volfero ad sanioerem quodammodo chronologiam redire velle videatur, ac velut oblitus eorum, quæ pag. 177 et 178 scripserat, ad indicanda S. Agrati tempora, eadem prope, ut quandonam Volferus floruerit, explicet, repetit, ac repetere cogitur.

21 Ast clarius etiam seipsum Lievræus confundit, seseque parum cordatum agere scriptorem ipsemet prodit pag. 195, cum sanctum Bernardum proximum in sede Viennensi Volferi successorem dilaudat his verbis: Sequitur S. Barnadus 49 Archiepiscopus, vir sublimis virtute, pietate, ac eruditione, Archipræsul consecratur Viennensis post S. Volferum, inchoante regnum Ludovico Imperatoris dicti Caroli filio. En epocham ipsam eandemque, quam supra S. Agrati initio terminis viz variatis posuerat. Conciliorum tantum, quæ vere Barnardo seu Bernardo sedente celebrata sunt, meminisse debuisset, et notæ chronologicæ, quas supra inepte, ut S. Agrati tempora indicaret, adduxit, sancto Bernardo per omnia convenirent. Sufficiant hæc pro specimine, ut lector de Lievræi lucubratione judicium ferat, plures iterea, si cui otium fuerit, hujus generis anachronismos facile detegat, ac diversis in Opere nostro locis detectos inveniet:

ast

D

Viennensi-
bus episcopis
affingat,

E

F

et seipsum
oscitantia
condemnet;

A *ast diutius his ineptiis displicet immorari, et hoc ergo rejecto, ad Severtium alterum de rebus Viennensium scriptorem properamus, qui, quid velit, vix intelligo. En integram de S. Agrato periodum tom. III pag. 201 accurate descriptam :*

nihil Lie-
vrao melior
Severtius,
qui

22 XLIII. S. Agratus ex Chenutio, et Lievrao, obmutescentibus Demochare et Villario tardius sedit ex sequitis præmissis justioribus calculis, quam ferant tempora Childeberti II Francorum regis morientis initio anni citati septingentesimi decimi quinti, et male allati a Bosco, ac Chenutio cum toto cursu Agrati, qui Antistes jam vere sedit ab anno 716, coætaneus præfato regi Dagoberto II, nec non mediis fere annis 26, quibus imperabat Leo III Isauricus hæreticus, inchoans anno citato. Ea propter Agratus vixit ad annum usque circiter septingentesimum vigesimum, ut minimum, etiam juxta reformatam paulo aliorum mentem. Quantum ergo Severtium capio, agit de Childeberto, ac Dagoberto utroque hujus nominis III, licet annum Childeberti emortualem, cunctis obitibus chronographis anno 715, qui talis Dagoberto exitit, perperam innectat : Childeberto enim tertio, ut num. 11 vidimus, annus 711 extremus fuit. His ego positus carpit Severtius Chenutium ac Boscium, errorisque arguit exinde, quod S. Agratum sub Childeberto asseruerint floruisse : hunc porro ut probet errorem, subtiliter, ut ipsi videtur, imprudenter tamen procedit ; movet enim de loco suo Eoaldum Sancti nostri successorem ; eumque BB. Agrato et Blidrano præponit, hac quantum assequor ratione ductus.

perperam
Viennensium
episcoporum
Catalogum
inver-
tit,

23 Hic nempe Eoldus, inquit, certe antecedit Blidrannum, quia ad eum scripsit Constantinus Papa, mittens ei Sanctas Reliquias pro cathedrali ecclesia Viennensi tunc recens constructa, qui Papa nota præcipua hujusce loci non est prætergressus annum septingentesimum decimum quartum (imo ut modo aliquoties vidimus, obiit 715) dum eo saltem pervenit ex Genebrardo. Unde coacti sumus tutiore via Præsulem hunc præmittere sequacibus Blidrano et Agrato, qui tamen apud alios scriptores antecedunt, tempora exactius non perscrutantes. Qua in re non est habenda levior ratio ad confusos Leonem imperatorem et Dagobertum II (puta III) regem Francorum, quos illi authores crassa Minerva inserunt tempore istius episcopi, licet ei minime concurrant, sed regnarint posterius. Ast vellem et ipse exactiorem hujus pro arbitrio suo Catalogi inversionis adferret rationem : quod enim decessorum tempora ita disponat, ut ad annum 714, si Eoaldus in suo persistat loco, pertingere non valeat, id sibi imputet ; cum plerumque pro libitu episcoporum tempora distribuat, duceque cæcum, Lievraoem puta, Baronio ac Adoni in S. Georgio xxxix Præsule, et forte alibi præferat. Si enim, anno 614 currente, ut sentit Cointius, S. Agratus obierit, quidni Constantinus Papa, cui annus 715 extremus fuit, ad S. Eoldum, seu Eoaldum S. Agrati successorem litteras dedisse potuit ?

24 Qua vero ratione Severtius asserat Leonem imperatorem, et Dagobertum II (puta III) regnasse episcopatu S. Eoaldi posterius, non video : adit quidem Leo imperium anno 716, et consequenter Eoaldo in sententia Severtii posterius ; ast Dagobertus III diadema regium sumpsit anno 711, fato functus dimisit 715, eumque secundum Severtium S. Deodatus XL præsul sedem Viennensem occupavit anno 713, Eoaldus 714, Blidrannus 715, consequens fit, S. Eoaldum in sententia Severtii Dagoberto synchronum fuisse, ac ipso regnante floruisse : nec confundenda sunt utriusque principis regna, cum Dagobertus ad Leonis imperatoris initia, anno isthæc præcedente mortuus, non pervenerit. Imo nec extra dubium Rescripti, quod præcipuam ordinem invertendi ansam præbuit, ut infra videbimus, auctoritas est ; subtimide de eo agit Sollierius ; Si vera est, inquit in Actis S. Eoaldi num. 1, Constantini Papæ ad eum epistola inferius citanda. Et num. 4 : Hæc... ex epistola Constantini Papæ, quam profert Boscius, fidelis opinor talium monumentorum disquisitor. Similia duo idem Boscius in citato Elencho pag. 42 et 43 profert Rescripta, unum a Gregorio, aliud a Zacharia Pontificibus Austreberto Viennensi episcopo data ; sed utrumque ad annum 719 pag. 617 Cointius asserit commentitium, hujus enim generis Rescripta exiguum apud criticos fidem invenire solent. Consequens igitur hinc fit, ordinis invertendi Severtio haud satis fuisse fundamenti ; omnes insuper, quotquot inspezi, Catalogi constanter Eoaldum Agrato, aut si iis absit, Blidrano, aut Blidiano, licet præsul hic, ut modo videbimus, seculo præcedente floruerit, postponunt, quorum auctoritas Severtii asserto, nulla ratione firmato, plurimum debet prævalere. Quod autem auctores alios tempora exactius perscrutari neglexisse asserat, gratis ipsi concessero ; ast quod in aliis culpat, nec ipse evitat.

AUCTORE
M. S.
ac in Chrono-
logia labi-
tur.

§ III. Tempus proximum S. Agrati decessorum inquiritur : quo tempore S. Agratus sedere inceperit, obieritque, utcumque statuitur.

Unum adhuc superest, quod Chronotaxi num. 11 dispositæ maxime obsistere videatur ; tot namque antistites tantilla temporum intercedine Viennenses infulas sumpsisse, susceptasque deposuisse ; numerat enim ex Adone Sollierius tom. II Julii die VII pag. 484 inter Caldeoldum et Eoaldum posterioris Acta recensens, medios hos, secluso Agrato, præsules : Dodolenum, Bobolinum, Georgium, Deodatum, Blidrannum, addo ego Agratum, hosque Pontifices Adonem secutus ab anno 696 usque ad 718, imo ex propria sententia 715, aut, ut loco citato num. 2 asserit, ad summum 716 Sollierius admittit floruisse ; fatetur quidem iterato Sollierius

Viennensium præsul
proprium
S. Agratum
præcedentium,

brevis-

AUCTORE
M. S.

breuissimas esse tot episcoporum periodos, seseque hæc ægre amplecti insinuat : At cum ex Chronico Adoniano, inquit, certiora educi nequeant, his eatenus inhærendum, donec distinctiora eruantur. Verum hic errorem in Adonis Chronico hujusque descriptoribus cubare, non ultra dubitandum ratus, alius horum præsulum tempora indaganda, ac antiquiora monumenta operosius censui consulenda, ex quibus non infeliciter, ut opinor, quorumdam, utinam omnium, tempora eruo. Antequam vero illa distinctius propono, videnda sunt ea, quæ Sollerium præcipue, ut hæc breviores episcoporum periodos admitteret, impulerunt; en ergo Sollerii rationes num. 2 allatas : Ut ut plures, inquit, jam memoraverim, qui de Viennensibus episcopis scripsere, exactam eorum chronologicam seriem nemo hactenus ordinavit.

ac subsequen-
tium tantillo tem-
pore nume-
rus,

B

26 Ætatem Chalceoldi ex Adonis Chronico re-duxerat Bollandus ad annum, a nescio quo ibi notatum, 696, quocirca jam dixi multos brevi tempore episcopos Viennæ sedisse, etiam dum ad annum 718 in eodem Chronico signatum, collocarentur S. Eoaldi principia. Interim si recte considerentur omnia, non tantum infulas tunc non suscepisse, sed neque ad eum annum pertigisse videtur Sanctus. Interponitur S. Eoaldus apud Adonem epochis duabus non ignotis. Primam collige ex Chronici verbis pag. 207 : « Carolus Pipini filius ex alia uxore, cum captus a Plectrude, Pipini quondam uxore, teneretur, auxiliante Domino, evasit. » Notant hæc annum 715 « et tunc » inquit Chronicon, « Eoaldus Viennensis episcopus jam habebatur » Paulo post subjungit : « Dagobertus rex, annis quinque regnans, mortuus est. » Hæc nos ducunt ad annum 716, ad quem ut summum differri potest S. Eoaldi obitus. Cum ergo Sollerius nihil haberet, uti nec ipse habeo, duabus his epochis opponendum, his non immerito inhærendum, censuit; et ex consequenti recte circa annum 715 S. Eoaldi obitum statuit figendum. Verum Chalceoldi ordine xxxiv episcopi ætatem nec Bollandus, nec Sollerius eidem inhærens, sunt assecuti. Bollandus quidem in suo de Chalceoldo Commentario xiv Januarii pag. 975 annum præsulis hujus emortualem non exprimit, in margine tamen more nobis consueto episcopum hunc circa annum 696 obiisse notat, quod num. 2 non obscure confirmat : cum enim ex Boscio, Chalceoldo Viennensem ecclesiam administrante, rerum potitum in Oriente Justinianum, apud Francos Clodoveum Dagoberti filium, ac Theodoricum retulisset, hæc subjungit : Ast in Clodoveo falli videtur : nam Clodoveus Dagoberti filius anno 660 decessit, quando Chalceoldus Edicti successor necdum episcopatum erat adeptus. Potius Clodoveum III Theodorici filium scribere debuisset : hic enim anno Christi 690 regno admotus; . . . tenuitque id usque ad annum 694.

a Sollerio,
ægre licet,
admissus,

27 Eundem porro Chalceoldum ad annum 685 ac sequentem sedisse ex Epistola Joannis V Papæ, a Boscio recitata, num. 4 Bollandus asserit; verum au-

diamus de hac Cointium disserentem; prius tamen, qua de causa de citata Cointius agit Epistola, cum ad rem pertineat, videamus. Cointius tom. III pag. 508 sex illos episcopos Georgium inter et Austrebertum, de quibus nos supra num. 2, commode reperire nescius, id videtur iniisse consilii, ut Chalceoldum, ut ipse vocat, et Edoaldum diversos fuisse statueret episcopos; ratio autem quæ fundamentalis videtur eidem, hæc est : Chalceoldus colitur xiv Januarii, Edoaldus autem sacris Fastis inscribitur ejusdem mensis xix; cum ergo, dies quibus coluntur, diversi sint, Sanctos procul dubio diversos esse, qui coluntur, est arbitrandum. Verum præterquam, quod in nullo Catalogo, nec in Adonis Chronico uterque distincte episcopus statuatur, levis sane momenti est duplicata illa annuntiatio, et apud Martyrologos obvia, ut Prætermissos et in alios dies re-latos apud nos inspicienti, fiet evidens. Hinc nihil obstat, quominus cum Bollandus Chalceoldum et Edoaldum seu Edaldum eundem arbitremur; aliud plane est de S. Eoaldo seu Eoldo S. Agrati successore, quem a S. Chalceoldo illius Acta illustrans, 7 Junii Sollerius docet distinguendum. Modo Cointium de citata Epistola disserentem audiamus : Boscium, inquit loco citato num. xxi, qui utrosque in errorem traxit, commentitia fefellit hæc Epistola, quam Joannes Papa per Felicem presbyterum Edaldo Viennensi episcopo transmisisse fertur. Recitata porro Joannis Papæ V Epistola, pergit in hunc modum.

28 Illam Epistolam Joanni Papæ quinto attribuit Boscius hac ad marginem notatiuncula : « Iste fuit Joannes V, qui sedere cœpit anno Domini 685. » Boscio adstipulatur Saussayus in Panoplia clericali, (quam inspicere non licet) part. I, lib. 3, cap. 1. Refragatur ratio temporis. Nam Chalceoldus, quem auctores illi cum Edaldo confundunt, multo citius pontificatum gessit. Idcirco quidam recurrunt ad Joannem quartum, qui non Edaldo quidem, sed Chalceoldo cœvus esse potuit : ecclesiæ enim præsidere cœpit anno Christi sexcentesimo quadragesimo, vitamque clausit anno Christi sexcentesimo quadragesimo secundo. Verum litteræ supra recitatæ nullius sunt autoritatis, quia Edaldo titulum archiepiscopi usumque pallii concedunt, et unum ex Sancti Pauli discipulis primum ecclesiæ Viennensis Antistitem fuisse testantur. Adde quod epistolæ, quæ continentur in libello antiquitatum Viennensium apud Boscium, si de Viennensis ecclesiæ initiis, et prærogativis agunt, suppositas aut certe suspectæ admodum fidei esse credimus, atque ita habendas jam docuit Joannes Launois cap. 2 in Discussionem responsionis ad dissertationem de duobus Dionysiis. Ad rem certo est Cointii censura, cum Archiepiscopi nomen non nisi seculo nono ad mediam sui partem vergente in usu communiter esse cœperit; tamque antiqua, ut in Actis S. Metropoli 8 Octobris pag. 211 num. 5 Majores nostri asserunt, ecclesiarum non modo Trevirensis, Coloniensis et Tongrensis, sed multarum etiam aliarum in Galliis origo, ab eruditissimis hodie ple-

D

E

cum docu-
mentis spu-
ritis innta-
tur, rejici-
tur, ac

F

rumque

A rumque vel revocatur in dubium, vel plane rejicitur. His ergo epistolis missis, aliunde supra dictorum præsulum tempora, quantum per hasce tenebras licet, disponamus.

quorundam
ejusdem

29 Prior itaque, qui mihi e septem a Sollerio enumeratis occurrit episcopis, Dodolinus est, alio nomine teste Cointio tom. III pag. 183 Landalenus dictus; Cointio prævit Bollandus hujus Dodolini I Aprilis Acta illustrans, ac ex sententia recentiorum eundem cum Landaleno aliquam tamen cum formidine, cum hæc in fine verba adjiciat: An diversi statuendi sint Landelinus, Dodolinus, seu Dolinus, inquirent Viennenses, asserens esse confundendum: eundem interea et nos opinamur, nec tamen Cadeoldi successorem, verum ejusdem decessorem statuimus; rectene an secus judicet lector ex sequentibus. Interfuit Landalenus synodo II Cabilonensi, habitæ sub Clodoveo II rege: Sed quoto ejus anno, inquit Bollandus proxime citatus, non liquet. Refertur a Sirmondo ad annum DCL, qui in Notis docet habitam saltem esse ante annum DCLVIII; Pagius vero, quem vide, more suo erudite tom. III pag. 39 synodum hanc ante annum 653 probat fuisse celebratam, ac Cointii conjecturam, qua eandem anno 644 celebratam statuit, asserit esse levem. Consequens ergo fit et dictis, Landalenus ante annum 653 Viennensem diocesim fuisse moderatum. Imo eandem synodum anno 650 celebratam esse communiter scriptores tradunt, titulusque concilio adscriptis his verbis confirmat: Concilium Cabilonense; Sirmondus tom. I Conciliorum Galliarum pag. 489. Clodovei II evocatione VIII Kalendas Novembris in urbe Cabilone (Châlon sur Saône) celebratum circa annum Christi DCL Martini Papæ II, Clodovei ejusdem Regis VI. Titulum eundem Labbeus noster describit, Harduinus autem consulto, ut videtur, annum Clodovei II retulit.

urbis anti-
stitium

30 Quot porro annis ante, quotque post eandem synodum Landalenus floruerit, dicendo non sum: id unum in confesso est, S. Landalenum concilio Cabilonensi sub Clodoveo II Cabilone in S. Vincentii basilica celebrato interfuisse, eique his verbis post Lugdunensem præsulum calculum suum adjecisse: Landalenus episcopus ecclesiæ Viennensis his constitutionibus subscripsi. Id vero concilium Cointius anno 644, alii autem communiter, ut diximus, anno 650 volunt contigisse: dissidium ex eo potissimum capite oritur, utrum anni sedecim, quibus regnavit Clodoveus II, omnes a morte patris ejus Dagoberti sint inchoandi, an vero sex annis prius, quibus cum patre regnavit, de quibus consuletis Pagium, Cointium, Valestium, aliosque: nobis enim sufficit concilium Cabilonense ante annum 653, testante Pagio, esse certo celebratum. Sequitur modo Cadeoldus Landaleni successor; sed an proximus? Negat Bollandus ad diem XIV Januarii (varia Cadeoldi nomina videsis ibidem) de eodem agens ac innixus denuo spuria (tisdem enim ac supra citatis vitis-laborat) apud Boscium Agathonis Papæ ejusve successoris Leonis ad Edictum epistola, eundem Edictum Cadeoldi statuit decessorem. Cum autem

Tomus VI Octobris.

rejecta hac epistola nihil, unde Edictum hocce tempore sedisse definiam, suppetat, eum potius ante Landaleni tempora sedisse suspicor, aut si vere Landalenum inter et Cadeoldum episcopus fuerit, breve, ut ex dicendis constabit, sedis illius tempus fuisse oportet.

AUCTORE
M. S.

31 Varia inter, quibus Cadeoldus subscriptus legitur, publica instrumenta, primum apud Sirmondum tom. I pag. 495 occurrit Privilegium libertatis monasterio sancti Dionysii concessum a Landerico episcopo Parisiacensi. Privilegio huic subscribit primo ipse Landericus, tum Munemundus Sedis suæ, ut et ceteri faciunt episcopi, tacito nomine; verum cum Munemundus (Mabillonio, Pagio Aunemundus, Chenutio ac Severtio in Præsulum Lugdunensium Catalogo Aunemundus dictus) Canderico, qui Chenutio, ac Severtio Gaudericus est, Concilio Cabilonensi subscripto, successerit, procul dubio Lugdunensis præsul venit intelligendus. Sequitur porro Privilegio subscriptus Gauualdus seu Gouualdus, qui in ejusdem Privilegii confirmatione, ut modo dicam, dictus legitur Chaoaldus; quamvis porro utramque hujus nominis efformationem inter a Bollando Cadeoldi nomina allata non reperiam, ita equidem sunt affinia, nempe Caocaldus, Caldeoldus, Caldeolus, Cadeolus, ut pro illius temporis more, aut Amanuensium incuria pauca litteræ luxatæ manifeste appareant. Datum hoc Privilegium scribit, in Notisque concordat, anno 658, de quo statim, Sirmondus, apud quem hoc Privilegium concluditur clausula: Facto Privilegio sub die Julii in anno XV regnante Clodoveo gloriosissimo rege. Sequitur modo apud eundem Sirmondum pag. 497: Conventus Clipiæ, in quo Clodoveus rex auctoritatis suæ præceptum de eadem monasterii libertate conscribi jussit anno Christi DCLIX Vitaliani Papæ III Clodovei ejusdem regis XVI. Conventui huic Cadeoldus, qui Chaoaldus hic dicitur, interfuit, in eoque Clodovei Præcepto, quod ex authographo Mabillonius de re diplomatica lib. 6 cap. 7 exhibet, subscriptis his verbis: in Christi nomine (hæc apud Sirmondum desunt) Chaoaldus consensiens subscripsi.

E

F

32 Quo vero anno Conventus hic celebratus fuerit, haud modica est inter eruditos disceptatio: Sirmondus loco citato habita annorum Clodovei ratione eundem celebratum asserit anno Christi 659; huic concordant Labbeus, uti et Harduinus, eundem ad Marginem annum Præcepto apponentes. Cointius vero ad annum 653 pag. 374 et sequentibus pluribus de hoc Præcepto disserens, num. XXXI idem hoc anno a Clodoveo rege pro sancti Dionysii monasterio ex aliorum opinione asserit emissum ferri. Calculum suum opinioni huic tom. III ad annum 662 pag. 39 num. 2 Pagius adjicit, Baroniumque in hunc modum corrigit: Dicitur Clodovei Præceptum nempe « datum sub die X Kal. Julias an. XVI regni nostri Clipiaco » ideoque Baronius perperam hoc anno ejus meminuit, cum annus ille XVI Clodovei incidit in annum Christi DCLIII. Henschenius autem die X Junii in Actis S. Landerici, quibus coronidem, utpote paralysi correptus, Papebro-

apud Ado-
nem,

AUCTORE
M. S.

chio prosequente, haud imposuit, ejusdem Landerici Privilegium (de quo numero praecedenti) anno 651 concessum, Conventumque anno subsequente celebratum asserit, en verba: Factum, inquit num. 4, illud Privilegium anno xv, regnante Chlodoveo, ergo Christi dcli, sequenti vero anno subscripsit idem Landericus Praecepto ejusdem Chlodovei, de eadem monasterii S. Dionisii libertate, in Conventu Clipiacensi concessa. Nec tantum dati Privilegii, ac Clodovei Praecepti annus revocatur in dubium; verum, et utrumque Privilegium nempe aequae ac Praeceptum Clodovei (vide Germonum Disceptatione 2 part. 3 cap. 2 pag. 180 et sequentibus, Cointium ad annum 652 num. xxix et sequentibus) ab eruditissimis impugnatur.

ac obvios
Catalogos

33 Ast non gravate feret lector, si Sirmondi de his erudite, aequae ac compendiose agentis, eorumque sinceritatem modeste innuentis, verba inaudierit; ita ergo apud Labbeum ad calcem supradicti privilegii tom VI col. 489 habet: Porro Privilegium illud, inquit, ab aliquot annis non secus ac san-Germanense, san-Medardense, Turonense sancti Martini, aliaque ejusdemmodi oppugnarunt, propugnarentque viri pereruditi, quorum scripta extant in manibus omnium, nec nostrum inter eos tantas componere lites. Illud tantummodo Sanctissimi Pontificis Coelestini subjiciam effatum, omnium seculorum approbatione consecratum, ac Vincentii Lirinensis, plurimorumque sapientissimorum scriptorum suffragiis corroboratum: « Desinat incessere novitas vetustatem, firma ac pacifica complurium annorum successione roboratam, multorumque Romanorum, nostratiumque pontificum, regum Franciae Christianissimorum aliorumque principum diplomatibus identidem renovatis communitam: desinat, ecclesiarum quietem inquietudo turbare, » etc. Hæc ille. Quæ si sic habent, quocumque anno Privilegium datum, Conventusque celebratus statuatur, opinioni nostræ non obest; cum inter omnes conveniat, Concilium Cabilonense, cui Landalenus interfuit, Privilegium Landerici, ac Conventum Clipiacensem præcessisse. Audiamus Henschenium in Actis proxime citatis, eodem num. 4 disserentem:

C

Supra memoratus, inquit, decessor Authbertus, aut potius Audobertus fuit; in cuius episcopi vicem ipse Landericus etiam subscripsit Concilio Cabilonensi, sub Clodoveo II habito; sed quoto ejus anno nescitur. Verum pace doctissimi viri dixero, in vicem Audoberti non Landericus, sed Germoaldus subscripsit, constanter enim Sirmondus, Labbeus, et Harduinus Germoaldum Audoberti nomine subscripsisse his verbis notant: Germoaldus Abba in vicem Audoberti Episcopi ecclesiae Parisiacæ subscripsi.

dispositus,

34 Idem porro Concilium Cabilonense tempore Landerici Privilegium, quod unice intendimus, processisse inter alia innunt, annus Clodovei vi qui Concilio, ac xv, qui Landerici adjungitur Privilegio, imo Concilio interfuit Candericus seu Gaudericus Lugdunensis Præsul, Privilegio vero subscripsit Munemundus, aliis Aunemundus, ejusdem

Canderici successor; consequens ergo fit Landalenum Concilio subscriptum, Cadeoldi, seu Chaaoldi, qui, testante Mabillonio lib. 6 de re diplomatica pag. 467, in vulgato Adonis Martyrologio Chaaöldus, Viennensis, nequaquam successorem, sed vere decessorem existisse. Imo et, quod magis urget, perrexit Viennensem diocesim Cadeoldus sub Clotario Clodovei II successore, moderari; subscribit enim amplissimo Clotarii III anno vii a Bertefrido Ambianensium episcopo monasterio Corbeiensi concesso Privilegio, diciturque a Bertefrido Ethoaldus, subscribit vero Chaaöldus; de quibus ita Cointius ad annum 662 num. xxv: Quorum episcoporum nomina initio Privilegii recitantur, notæ sunt et sedes, præerant enim ecclesiae Remensi Nivo seu Nivardus, Lugdunensi Genesis, Viennensi Ethoaldus sive Edoaldus aut Eualdus vel Edoldus.... Sed episcoporum, qui Privilegio subscribunt, dioceses non ita facile distingui possunt..... Viennensem gerebat Ethoaldus, qui Chaaöldus vitio librarii scriptus videtur. Verum mendum cubare in Ethoaldo, si tale dicendum sit, potius quam in Chaaoldo, cum et aliis instrumentis constanter in hunc modum subsignet, opinor.

D

35 De anno vero, quo Privilegium hoc datum est, dissentiunt Sirmondus ac Cointius: Sirmondus enim tom. I Conciliorum Galliarum pag. 502 notat annum 664 ac Clotarii III regis iv, typographi forte vitio, cum vii diserte in Privilegio habeatur; Cointius vero anno 663, ut apud ipsum anno citato num. xx est videre, id contigisse tradit: cum vero secundum Henschenium in Stemmatis Genealogico novissime recognito, ac tom. III Aprilis præfixo, Cointium, ac Pagium Clotarius anno 656 regno, et quidem testante Pagio ad medium usque Novembris propecto (Clodoveus enim II, ut num. xvii Pagius asserit, vivebat adhuc hebdomade secunda mensis Novembris) admotus sit, cumque Privilegium datum notetur sub die octavo Idus Septembris, id mense Septembris anni 662 contigisse, fiet consequens. Quot porro annis a dato Privilegio Chaaöldus seu Cadeöldus superstes fuerit, ac num eidem Georgius successerit, unde definiam, non habeo; asserit quidem Cointius Georgium ad annum 660 sedisse, verum id non subsistere, ea, quæ modo vidimus, liquido satis ostendunt; ad Adonem ergo redeamus, apud quem ad annum 696 Cadeoldi successor refertur Dodolenus, quem modo cum Landaleno confundendum, Cadeoldique decessorem statuendum vidimus. Sequitur ad annum 699 Bobolinus, quem proxime Georgius excipit; en verba Adonis pag. 202: Bobolinus Viennensis ecclesiae episcopus insignis claruit. Post quem Georgius magna virtutis episcopus in eadem urbe constituitur. Georgio ad annum 706 succedit Deodatus, ac ad annum 714 Deodato Blidramnus, Blidranus, seu Blidianus.

E

ex antiquioribus

F

36 Verum et hic demo Adonis ordo, quem ceteri sequuntur, turbatus est; Blidramnus enim non seculo viii ultra decennium propecto, sed seculo præcedente Viennenses infulas gessit. En asserti rationem. Interfuit Blidramnus Placito Theodorici filii Clodovei de Chramlino episcopo Ebredunensi in

synodo

A synodo publica deposito et facultate eidem concessa res suas post degradationem retinendi. Meminit enim citatum Diploma, a Mabillonio lib. 6 de re Diplomatica pag. 469 ex autographo exhibitum, Bli-dramni fere circa medium in hunc modum: Unde Genesio, Chadune, Bli-dramno, Landoberehto et Ternisco, qui metropoli esse videntur, vel reliqui quamplures episcopi ipsius "Judicantis" in nostri presentia fuit concessus, atque de supra dicto episcopatu rejectus. Dati autem Diplomatis annus Mabillonio loco citato est 678; clausula vero Diplomatis hæc est: Datum medio mense Septem-ber, annum v regni nostri, Marlaco in Dei nomine feliciter. Hinc Pagius a Mabillonio dissen-tiens, rectius Diploma anno 677 datum contendit: Annus quintus, inquit ad annum citatum num. VIII, Theodorici regis eo in loco iniens intelligendus. Cum enim Childericus anno 673 mense Julio in vi-vis esse desierit, eodem anno Theodoricus nuper exauctoratus e monasterio extractus est, ut novissime nos docent Benedictini S. Mauri in Arte exami-nandi temporum notas in regum Francorum Chro-nologia; hæc enim pag. 531, quæ Latine reddo, Gallice habent: Anno 673 Theodoricus e mona-sterio extractus est, et licet statim a morte fratris rex proclamatus haud fuerit, annos tamen regni a die fratri extremo, numeravit. Consequens ergo fit, anno Christi 677, mense Julio Theodori-cum annum regni sui quartum complese, quintum-que, uti Pagius contendit, inchoasse.

B 37 Quanti autem fecerit citatum Diploma Ma-billonius, licet interea eruditus omnibus (vide Ger-monum Disceptatione 2 cap. 7 pag. 254) æque non probetur, ex ipso videamus: Insignis, inquit libro citato pag. 470, hæc charta de Chramlini Ebre-dunensis episcopi dejectione, quæ ante hæc igno-rata est, imo Chramlinus ipse ignotus. Hic sub-scribunt Metropolitani quinque Genesius Lugdu-nensis, Bli-dramnus Viennensis. Cetera apud ipsum vide. Sequuntur modo, ut num. 35 diximus, Bobo-linus et Georgius; hos si quis ordine inverso dispo-neret præsulæ, sæc illos episcopos, Georgium annu-merando, ut verba Prophetiæ innuere, videntur, a S. Claro designatos, nempe: Georgium, Bobolinum, Deodatium, Agratum, Eoaldum, et Bobolinum II apte reperiret; verum cum apud eruditos, quo cir-citer tempore, sub quo pontifice Clarus obierit, quamque desolationem indigitavit, non conveniat, nec quidquam, unde id conficias, e biographo ex-tundi valeat, his ultra non arbitrator immorandum. Brevia porro horum præsulum Bobolini ac Georgii fuisse regimina Adonis Chronicon innuit, eosque seculo septimo ad finem vergente floruisse testatur. Cum tamen et eosdem Theodorico III imperante in-fulas Viennenses tenuisse asserat, Georgium circa annum 690 easdem deposuisse, sedemque Deodato successoris reliquisse, consequens sit oportet; Theo-dorico namque, cui, testibus Pagio ad annum 688 num. III et IV, ac Benedictinis S. Mauri in citata Chronologia, annus 691 extremus fuit, in vivis agente, et ipse Georgii successor Deodatus, ut apud Adonem est videre, Viennensem diocesim episcopus fuit moderatus.

38 Ut ergo modo dicta in compendium contra-ham, ordinem chronologicum horum Viennensium præsulum a Landaleno seu Dodolino exordium su-mendo, quantum e Diplomatibus Privilegiisve asso-quetur, sequentem fere in modum sese habere arbi-tror: anno 650 Concilio Cabilonensi Landalenus subscripsit, ac infulas Viennenses tenuit, cumque illius ad episcopatum promotionis exordium, æque ac obitus tempus lateant, eundem infulas successori Cadealdo, seu Chaoaldo (ni forte per menses aliquot medius sederit Edictus episcopus) qui ante annum 653 Privilegio libertatis monasterio S. Dionysii a Landerico concessio subscripsit, reliquisse consequens sit oportet; perseveravit porro in episcopatu Cadeal-dus ad annum usque 662; eo enim anno subnotat amplissimum Clotarii III anno VII a Bertefrido Ambianensium episcopo monasterio Corbeiensi con-cessum Privilegium: quis vero illi extremus fuerit vitæ annus, frustra divinaverò, uti et num inter Cadeoldum ac Bli-dramnum, qui anno 677 placito Theodorici filii Clodovei interfuit, mediis fuerint episcopi; quod si tales non fuerint, uti revera fuisse ex antiquis monumentis monstrare haud valeo, hi ab anno 677 usque ad annum 691 Viennenses in-fulas gesserunt episcopi: Bli-dranus, Bobolinus, Georgius et Deodatus; posterior enim regnante Theodorico, Adone teste, ut die sequente eidem sa-cro latius dicemus, episcopus fuit, ac proin ante annum, seu saltem anno 691 præsulatum suum exorsus est.

39 Adit ergo circa annum 691 Viennenses in-fulas S. Agrati decessor Deodatus, id enim Adonis Chronicon annis quantumvis perperam ad marginem dispositis evincit: Francis, inquit Ado pag. 204, adhuc Theodoricus regnabat. Deodatus Viennensis episcopus magnæ parsimoniæ vir florebat. At quo annorum numero præsul hic, cujus res geste die sequente illustrandæ veniunt, diocesim Vien-nensem est moderatus, ac quo demum anno Sanctus noster eidem est successus? His hæreo, nec unde illud solide conficiam, habeo: Adonis enim Notæ chro-nologicæ, quas proxime citatis verbis subjungit, confusæ sunt ac inversæ, exorditur namque perio-dum suam his verbis: Philippicum imperator an-num unum, menses sex. Narratisque quibusdam, quæ ad Philippicum spectant, ac anno 711 et se-quentem, teste Pagio, contigerunt, in hunc modum periodum claudit: Theodoricus rex Francorum mortuus est, qui regnavit annis XIX. Obiit autem Theodoricus, ut modo vidimus, anno 691. Nec cla-riora sunt, ut apud Adonem videre est, ea, quæ hisce subnectuntur; ceteros vero rerum Viennensium quod spectat scriptores, nec inter illos, quo anno Sanctus noster ad episcopatum evectus sit, convenit: Maupertuyus enim in Catalogo anno 716, in opere 715; Severtius S. Agratum anno 716 episcopum sedisse, ac ad annum usque 720 perse-verasse scribit; Cointius vero eundem sub Childe-berto III, cui annus 711 extremus fuit, ac hujus successore Dagoberto III floruisse contendit; Lie-vræus integro plus seculo aberrat; Catalogus Ms., Boscus, ac Chenutius eum infulas Viennenses sub Childeberto tenuisse asserunt: quem ergo determi-

natum

ACTORIB.
M. S.
corrigitur,
ac

E

emendatur:
Sanctus autem
præsul

F

AUCTORE M. S.

natum annum tantas inter discrepantias omni antiquitatis monumento destitutus eligam? Proferant ipsi Viennenses, si quid apud illos valeat Sanctorum suorum gloria, aut antiquitatis amor, sincera, si quæ possident, monumenta et quæ modo desunt, alibi grati supplebimus.

Agratus circa initium seculi VIII floruisse circaque annum 711 obitisse videtur,

B

40 Interea S. Agratum, donec Gallia Christianæ auctæ tomus ille, qui Viennenses archiepiscopos, additis de more instrumentis, complecti debet, in lumen prodierit, circa seculi VIII initium floruisse, ac Viennensem diocesim moderatum fuisse, cum citatis Catalogo Ms., Boscio, ac Chenutio hanc ob rationem opinamur: Deodatus S. Agrati decessor, Theodorici imperio ad finem vergente, seu circa annum 691 florebat, Eoaldus autem Sancti nostri successor anno 715 Viennæ episcopus, ut ex Adone, Sollerioque supra vidimus, sedebat. Hinc S. Agratum tempore duabus his epochis, sat apte apud Adonem dispositis, intermedio, ac perperam Blidramno, ut num. 36 diximus, attributo, floruisse, ac forte, ut vult Cointius, anno 707 sedisse, Viennensibusque omnigenarum virtutum splendore prælucisse, fit consequens. Plura igitur cum de episcopatus exordio monumentorum defectu dicenda non habeam, ad ejusdem annum extremum æque obscurum utcumque determinandum, me transfero. Severtius in præsulum Viennensium serie anno 720 S. Agratum cœlitum sedibus exortum fuisse contendit, ast perperam procul dubio, cum ad annum 715 (vide, quæ num. 23 et 24 diximus) Sancti nostri successor Eoaldus floreret; hinc Cointius S. Agratum anno 714 fati cessisse asserit, verum, unde id solide conficiat, nihil adducit; quapropter Sanctum nostrum circa annum 711 infulus deposuisse, ne nimium successoris tempora, cui annus 715, aut forte 716, docente Sollerio, extremus fuit, coarctentur, posset, nulla enim, quæ quidem viderim, id definiunt vetera monumenta, imo nec quidquam indicant, unde annus S. Agrati emortualis sat prope erui posset; hinc latiori modo ejus ad Superos transitum forte circa annum 711 in margine supra no-

tavi, incertus an ad illum annum pervenerit, an verum eundem prætergressus anno 712 aut sequente animam ab omni nævo mundam, multisque bonorum operum manipulis onustam, in manus sui reddiderit Creatoris.

41 Quod modo diem spectat emortualem, nec ipse ceteris absimilis ac, ut observatum est apud nos die præcedente in Prætermisissis, est incertus. De tribus enim auctores litigant diebus, hodiernum Boscius ipsi extremum fuisse contendit, contradicunt Lievræus, qui præcedente, ac Chenutius, qui die decimumquartum subsequente S. Agratum in vivis agere desiisse statuunt, nec, unde sua probent asserta, quidquam adducunt; cum porro in sacris ubique Fastis, si modo Martyrologium S. Naboris, ac Usuardi editionem Lubeco-Coloniensem exceperimus, constanter hodie S. Agratus annuntietur, cumque una cum S. Callisto hodie coli solito, cultu Viennæ Allobrogum, ut e Breviario num. 5 citato vidimus, gaudeat ecclesiastico, ac de translatione, ut alias sæpe fieri assolet, nemo quidquam insinuat, potius Sanctum nostrum hodie, cum pridie Idus Octobris fati cessisse, infulusque Viennenses deposuisse, quam alio seu a Lievræo, seu a Chenutio citatis diebus, opinor: licet enim Sancti quidam die alio, quam quo præcipue in ecclesia coluntur, vita functi fuerint, multo tamen frequentius ac vix non quotidianum est, ut dies, ecclesiasticæ sanctorum venerationi dicatus, idem prorsus cum illo sit, quo et felicem animam celo inseruerunt, quod, cum nihil in contrarium Lievræus Chenutiusve adferant, de S. Agrati festo die non temere credi posse videtur. Plura de Sanctis hæc præsulibus monumentorum penuria dicenda non habeo, antequam autem vela contraham, illud lectorem præmonitum volo, me hocce § inquirendo potius, quam resolvendo antistitum quorundam ordinem invertisse; hinc, si quis obvium apud Adonem, Catalogosque ordinem, ac breviores illorum præsulum a Sollerio, ægre licet, admissas periodos, eicerit retinenda, quæ hic inquirendo attulimus, prompta retractione, gratoque animo corrigemus.

D

die, licet 14 Octobris vero appareat similior, incerto.

E